

درستایش حیا و عفاف

خطبه‌های پیشنهادی

تدوین و نشر:

بنیاد مجازی آبادگران مساجد

www.aabadgaran.ir

در ستایش حیا و عفاف

❖ مقدمه

حیا به معنی احساس شرم و خجالتی است که موجب خودداری از ارتکاب عمل زشت می‌شود و منشاء آن درک حضور در برابر موجودی گرانبمایه و ارزشمند است. از دیدگاه اسلام حیا از ایمان است و کسی که حیا ندارد، در حقیقت دین ندارد. اما عفاف حالتی نفسانی (درونی) است که از چیرگی شهوت بر افراد جلوگیری می‌کند. در حقیقت حیا ریشه و عفت ثمره‌ی آن است. در این خطبه به بحث حیا و عفاف به استناد آیات قرآن می‌پردازیم.

❖ بحث

در آیات قرآن به کرات به بحث حیا و عفاف پرداخته شده است. حیا دارای انواعی است از جمله:

حیا در پوشش

والدین در خانه بایستی در برابر فرزندان خود پوشش مناسب داشته باشند و فرزندان هم باید یاد بگیرند که وقتی به سن بلوغ رسیدند پوششی مناسب مبتنی بر حیا و اخلاق داشته باشند، وقتی در خانه پوشش مناسب داشته باشند در جامعه نیز رعایت حیا و عفاف را می‌نمایند. داشتن پوشش مناسب هم برای مردان و هم برای زنان است. متأسفانه امروز کسانی که حیا و عفاف را رعایت می‌کنند در معرض نقدهایی قرار می‌گیرند. برخی افراد با حیا را با برچسب‌هایی از جمله «اُمُل، کم‌رو، خجالتی، بدون اعتماد به نفس» مورد اتهام قرار می‌دهند که این افراد با حیا و محبوب نباید تحت تأثیر قرار گیرند.

حیادر گفتار

در قرآن به موضوع خوب سخن گفتن و با حیا سخن گفتن و دلنشین سخن گفتن تأکید شده است.

▪ «با مردم با خوش‌زبانی سخن بگوئید» (بقره: ۸۳)

▪ «به بندگان من بگو سخنی را بر زبان جاری کنند که بهترین باشد» (اسراء: ۵۳)

حیا در رفتار

شامل حیا در نگاه کردن، حیا در راه رفتن، حیا در نشستن و... است. در سوره قصص آیه ۲۵ درباره راه رفتن یکی از دختران حضرت شعیب که حاصل پیام پدرش برای حضرت موسی بود آمده است: «یکی از دو دختر به سوی او آمد در حالی که با حیا راه می‌رفت.» در نشستن نیز می‌توان رعایت جانب حیا را داشت. در حالات پیامبر (ص) آمده است

که آن حضرت در حضور جمع پایش را در از نمی کرد. اگر کسی مجبور شد پایش را دراز کند ابتدا از حاضرین اجازه بگیرد و عذر خواهی کند.

مراتب حیا

در آموزه‌های دینی حیا در برابر چهار دسته مطرح شده است:

✓ **حیا در برابر دیگران:** انسان در مقابل دیگران باید رعایت پوشش، گفتار درست و رفتار مناسب را داشته باشد و با حیا برخورد کند.

✓ **حیا از خویشان:** مرتبه‌ی دیگر حیا، حیا از خویشان است. انسان باید از خودش شرم داشته باشد که بعضی کارهای ناشایست را انجام دهد، باید ناراحت باشد و خجالت بکشد.

✓ **حیا از ملائکه:** در اطراف ما ملائکه‌هایی هستند از جمله دو فرشته‌ای که مأمور ثبت اعمال ما هستند و همیشه همراه ما حاضر هستند. «آن‌گاه که دو فرشته از راست و چپ نشسته و اعمال نیک و بد را دریافت می‌کنند» (ق: ۱۷). «برای انسان از پیش و از پشت سر مأمورانی هستند که همواره او را از آسیب‌ها و گزندها حفظ می‌کنند» (رعد: ۱۱)

✓ **حیا در برابر خداوند:** چهارمین مورد شرم و حیا در پیشگاه خداوند است. بالاتر از فرشتگان خداوند ما را می‌بیند و بر اعمال و رفتار ما نظارت می‌کند. «آیا انسان می‌داند که خدا می‌بیند.» (علق: ۱۴)

جلوه‌ها و مصادیق حیا و عفاف در آیات قرآن

- حیا حضرت یوسف در مقابل خواسته‌ی زلیخا زن عزیز مصر، که حضرت یوسف به خدا پناه می‌برد و خداوند او را از آلودگی حفظ می‌کند (یوسف: ۲۳)
- حیا حضرت مریم در مقابل فرستاده خدا، حضرت مریم به خدا پناه می‌برد از شر تو، اگر پرهیزگاری (مریم: ۱۸)
- حیا یکی از دختران حضرت شعیب در راه رفتن.
- «یکی از آن دو دختر به سوی او آمد در حالی که با حیا راه می‌رفت» (قصص: ۱۰)

❖ جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

ردیف	جمع‌بندی بحث
۱	حیا به معنی احساس شرم و خجالتی است که موجب خودداری از ارتکاب به عمل زشت می‌شود.
۲	انواع حیا شامل: حیا در پوشش، حیا در گفتار، حیا در رفتار است.
۳	مراتب حیا شامل: حیا در برابر دیگران، حیا در برابر خویشان، حیا از ملائکه، حیا از خداوند است.
۴	از جلوه‌ها و مصادیق حیا و عفاف در قرآن می‌توان به حضرت مریم، حضرت یوسف و یکی از دختران شعیب نام برد